

In de huid van Richard Wagner

Nederlander Jan Ritsema regisseert Brussels gezelschap Dito Dito

BRUSSEL — „Het leven is al moeilijk genoeg om er gemakzuchtig over te doen” zegt de Nederlandse regisseur

Jan Ritsema. Achter hem wordt het decor voor „Van Wagner” geborsteld, op de scène van de Brusselse Beursschouwburg. Een kleine week voor de première zijn Ritsema en het gezelschap Dito Dito klaar met de eerste twee uur van de voorstelling. Het project dat in augustus is gestart en waaraan sindsdien tien uur per dag is gewerkt, moet uitmonden in een akkurate opvoering. Ritsema wil komaf maken met te gemakkelijke vooroordelen ten aanzien van Wagner. Daarvoor is een diepgaand ontginningsproces noodzakelijk.

„We zijn een beetje als een politieteam tewerk gegaan. Stel: een groep onderzoekers kijkt tegen een onopgeloste moordzaak aan. Ze komen er maar niet achter wie het meisje heeft vermoord en waarom. De onderzoekers gaan toch nog een laatste keer rond de tafel zitten en zetten alles nog één keer op een rijtje. Niet alleen de feiten. Ze gaan zich zeer verregaand met het meisje identificeren, ze kruipen in haar huid. Ze moeten meemaken wat het meisje zelf heeft meegemaakt. Ze wandelen in gedachten

met haar mee, trachten haar beslissingen te begrijpen. Waarom sloeg ze die avond links af? Als ze die onderzoekstechniek toepassen, komen ze er misschien uit, zullen ze misschien inzien dat het meisje die moord al in zich had. In dat denksysteem zie je dat Wagner die climax in Bayreuth al altijd in zich droeg, dat heel zijn leven één feilloze weg daar naartoe is geweest.”

Die sterke identifikatie met Richard Wagner eiste Jan Ritsema van Mieke Verdin, Els Olaerts, Willy Thomas en Guy Dermul. Samen moesten ze eerst afgeraken van een reeks gemakkelijke misvattingen als „Wagner was fout, dus ook zijn muziek” en moesten ze de komponist weer loskoppelen van de manier waarop bijvoorbeeld Hitler met de opera „Lohengrin” aan de haal is gegaan. Wie daarvan afhaakt, valt in een vat vol tegenstrijdigheden en komt op de hoogte van Nietzsche, die toen al verkondigde dat je op hetzelfde moment pro en contra Wagner kan, zijn, juist omdat zijn levenspad tussen alle extremen slingerde. Daarom wil Ritsema niet de meest Wagneriaanse kompositie noemen. Die daad zou weer getuigen van een vervlakte opvatting. Ritsema wil Wagner in zijn volledigheid aangaan.

Fans

Iemand met die nobele intenties maakt niet zomaar een voorstellingetje. Zoals het er nu voorstaat zal „Van Wagner” allicht een kleine vier uur duren. Wagner zelf wordt echter nooit op het toneel gevoerd. Je zal kijken naar gespeeld denkproces. Vooral de

Wagner-fan zal hierbij het hart ophalen en verrijkt de zaal verlaten.

Wie gedurende meer dan vier maand met Wagner bezig is, gaat anders naar zijn muziek luisteren. Omdat Ritsema zo diep in Wagners huid is gekropen, geniet hij nu intenser van de zogenaamd moeilijke composities. „Je ontwaart de structuur en die wetenschap verschaft een groter luistergenot.”

De creatie van „Van Wagner” blijkt te zijn gebeurd in een soort futuristische atmosfeer. „Wagner reisde ongelukkig veel. Als je die bewegingen meevolgt — let op: Wagner leefde van 1813 tot 1883 — beweeg je je door een soort verenigd Europa.”

Opportunisme

Dito Dito wil met „Van Wagner” eindelijk een vaste stek in Nederland verwerven. De keuze om de regie van „Van Wagner” in handen van Jan Ritsema te leggen, mag in die optiek als opportunistisch worden gezien. In Nederland geniet Ritsema een kapitale erkenning. Die heeft hij verworven als oprichter van het meidengezelschap Mug Met De Gouden Tand, als artistiek leider van de Toneelgroep Amsterdam en (vorig seizoen) als regisseur van „Wittgenstein Incorporated” in een opvoering van Johan Leysen. Deze voorstelling is later op de maand opnieuw te zien in de Beursschouwburg. (POM)

■ „Van Wagner” van woensdag 10 tot zaterdag 20 januari om 20 u. 30 In de Beursschouwburg, August Ortsstraat 2 Brussel. Reserveren op 02-513.82.90.

Jan Ritsema: komaf maken met lichtzinnige vooroordelen.

(Foto Firmin De Maître)